

«Салдатамі памяці» знойдзена вада з 1941 года

У Нацыянальным архіве працуе ўнікальная выстаўка — разам з дакументамі, якія сведчаць пра ўвекавечанне памяці салдат, што загінулі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, на вітрыны выстаўлены археалагічныя знаходкі 52-га асобнага спецыялізаванага пошукавага батальёна.

Адна з самых неверагодных знаходак — пляшка з вадой, набранай у 1941 годзе. Яна была знойдзена ў Магілёўскай вобласці на месцы гібелі салдат.

Таксама на выстаўцы «Помніцы сэрца, не забудзе ніколі...» можна ўбачыць зброю, узнагароды, медальёны і запіскі са звесткамі аб байцах, прыватныя рэчы: мыльніцу, ніткі, запалкі, іголку. Апошнія часам знаходзяць у медальёнах. Натуральна, такія

«сюрпрызы» зусім не радуюць пошукавікаў, якія імкнуцца вярнуць як мага больш прозвішчаў удзельнікаў Другой сусветнай вайны. Але наракаць на тых, хто загінуў і не пакінуў у медальёне пра сябе звестак, не выпадае: у гады вайны некаторыя байцы лічылі, што запоўненыя анкеты ў медальёнах — дрэнная прыкмета.

На асобнай вітрыне — прадметы, якія былі знойдзены ў нямецкіх

салдат: ліхтарык, пярсцёнкі, зубныя шчоткі, адэкалон, крэм Nivea і самаробны талісман — сардэчка з надпісам «Смаленск 1943» і падвескай-куляй, які аднак не прынес уладальніку ўдачы.

Як паведаміў вядучы спецыяліст упраўлення па ўвекавечанні памяці абаронцаў Айчыны і ахвяр вайны Узброеных Сіл Беларусі Аляксандр ЛУГІН, сёлета 52-і асобны спецыялізаваны пошукавы батальён правядзе даследаванні на 96 аб'ектах у 47 раёнах Беларусі. Між іншым, новы сезон «салдатамі памяці», так называюць пошукавы батальён, быў адкрыты ўжо 15 красавіка, і за гэты час удалося падняць рэшткі больш чым тысячы ахвяр вайны і 124 ваеннаслужачых. Па дакументах, укладных у медальёнах адноўлена некалькі імёнаў салдат.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

«МЫ РОДАМ З ВАЙНЫ...»

У серыі «100 вершаў» выдавецтва «Мастацкая літаратура» — новая кніга: зборнік паэтычных твораў, прысвечаных тэме Вялікай Айчыннай вайны.

Сапраўднай анталогіяй болю, драматычных падзей, памяці пра гераічнае і трагічнае мінулае можна смела назваць зборнік «Памяці вечны агонь» (укладальнік — знакаміты сучасны паэт Віктар Шніп). Сто твораў, якія ўвайшлі ў кнігу, — адлюстраванне думак, болю, памкненняў, якія кіравалі свядомасцю, сардэчнымі перажываннямі народа Беларусі, нашых дзядоў і прадзедаў. «Мы хадзіць вучыліся, калі/ На граніцы роты заляглі./ Ад цямна шалела да цямна/ Кулямі і бомбамі вайна./ Нас не песціў калыханкай час./ Забівалі і палілі нас», — чытаем у вершы лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Уладзіміра Карызыны «Мы родам з вайны». Уся Беларусь, уся наша Айчына — родам з Вялікай Айчыннай...

У кнізе — вершы, якія можна лічыць гонарам беларускай паэзіі: «У стоптаным жыцце» Міколы Сурначова, «Сланечнік з прабітай галавой» Анатоля Вялюгіна, «Балада аб чатырох заложніках» Аркадзя Куляшова, «Трасцянец» Уладзіміра Караткевіча, «Балада пра мінераў» Генадзя Бураўкіна, «Бацьку» і «Партызанскі ўрок» Рыгора Барадуліна... Выдатна, што кніга выйшла да Дня Вялікай Перамогі. Несумненна, яе варта ўзяць у рукі ўсім, хто рупіцца пра выхаванне ў моладзі, падлеткаў паважлівых уяўленняў пра гераічнае мінулае нашай краіны, пра лёс Беларусі як аплоту міралюбства і сцвярдзэння ідэалаў дабрыні, справядлівасці. Ілюстрацыямі да кнігі «Памяці вечны агонь» служаць карціны мастакоў Івана Ахрэмчыка, Леаніда Дударэнкі, Мікалая Казакевіча, Альгерда Малішэўскага, Арлена Кашкурэвіча, іншых твораў, якія намалювалі, выклалі свой мастацкі партрэт Беларусі ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны.

Мікола БЕРЛЕЖ.

ВАЕННА-ПАТРЫЯТЫЧНАЕ СУЗОР'Е

«Звязда» пабывала на фестывалі армейскай песні

«Як дзеці ў полымі крычалі, і дагэтуль не змоўк іх крык», спявала Юлія ЦЯРЭШКА, інжынер-тэхнолаг з 558-га Авіяцыйнага рамонтнага завода... «І панамкі на вадзе, быццам белыя гарлачыкі», працягвала Міхайліна СВЯСЮК, школьніца з Мікашэвіч, за спінай якой на экране мільгацелі кадры з падарванага карабля, на якім эвакуяваліся выхаванцы дзіцячага садка... «Трэба верыць, любіць, жыць па праўдзе», заклікалі артысты з 72-га гвардзейскага аб'яднанага вучэбнага цэнтра... «Гэта ўсё маё роднае, гэтак тое, што не адняць», у песні расказвала Сафія РУСТАМАВА, школьніца з Брэста... Пра жахі вайны і катаванні ворагаў, любоў да Беларусі і прыгажосць роднага краю спявалі пераможцы XXII тэлевізійнага фестывалю армейскай песні «Зорка». Шчырасць, прыгажосць і натхняльная моц іх выканання прабіралі да дрывякаў, да слёз...

ПАМЯЦЬ ПРА СВАЯКОЎ І ЛЮБОЎ ДА БЕЛАРУСІ

Розных узростаў, з музычнай адукацыяй і без яе найлепшыя ўдзельнікі конкурсу з усіх куткоў краіны аднолькава прафесійна перадалі праз словы і эмоцыі атмасферу часоў ваеннага ліхалецця і любоў да роднай зямлі.

— Нашы з вамі справы, учынкi, творчасць даюць людзям магчымасць вярнуцца ў тыя трагічныя і адначасова гераічныя дні. Яшчэ раз нагадаць гісторыю, а тым, хто яе не ведаў, падказаць, што трэба вярнуцца, азірнуцца, зрабіць пэўныя высновы. Усе вы сваёй творчасцю робіце вялікую справу, — адзначыў, узнагароджваючы пераможцаў, палкоўнік Леанід КАСІНСКІ, памочнік міністра абароны па ідэалагічнай рабоце ва Узброеных Сілах.

Абіралі найлепшых у чатырох намінацыях, у кожнай з якіх вызначылі па тры прызавыя месцы. Пераможцамі сталі таксама тры лаўрэаты спецыяльнай прэміі і ўладальнікі гран-пры фестывалю.

— Канкурсантаў ацэньвалі за выканаўчае майстэрства, падачу нумару, артыстызм, паўнату раскрыцця тэмы, прымеркаванай да 75-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, — расказаў палкоўнік Мікалай ЖЛОБІЧ, начальнік аддзела сацыякультурнай дзейнасці Міні-

тэрства абароны. — Фестываль карыстаецца ўсё большай папулярнасцю. Канкурсанты не проста спяваюць пра вайну, а робяць гэта з разуменнем, з памяццю пра сваякоў, якіх шануюць у іх сем'ях.

АДПАЧЫВАЦЬ НА РАБОЦЕ ДУШОЙ

Амаль у кожнага з выступоўцаў нехта з родных удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне. Напрыклад, дзядуля старшага лейтэнанта Аліны ЧЫЖОВАЙ, старшага памочніка начальніка штаба па кадрах і стравай часці 197-га асобнага батальёна 72-га гвардзейскага аб'яднанага вучэбнага цэнтра (АВЦ), ветэран вайны,

ганаровы жыхар Смаленска. А бабуля Ганны ДЗЯМКО, начальніка лазні ўзвода матэрыяльнага забеспячэння 495-га асобнага батальёна 72-га АВЦ у вайну партызаніла. Абедрэе артыстыкі разам з радавымі Ільёй БУСЛАМ і Аляксеем ДАВЫДАВЫМ — удзельнікі ансамбля 72-га АВЦ. Яны занялі другое месца ў намінацыі «Вакальныя групы і ансамблі».

У творчай суполцы, што на конкурсе выканала песню «А досвітку тут ціхія», літаральна за тыдзень да выступлення Аліна Чыжова замаяніла адну з артыстак.

— Нам усім проста падабаецца спяваць, — кажа Ганна Дзіямко. — І хоць шмат хатніх спраў, у мяне трое дзяцей, мы знаходзім час адпачыць душой на рабоце.

— Па спецыяльнасці я дырыжор і артыст хора, настаўнік музыкі, — кажа Ілья Бусел, адзіны ўдзельнік ансамбля з музычнай адукацыяй. — Таму з задавальненнем скарыстаўся магчымасцю паказаць свае здольнасці. І пасля службы працягну выступаць.

Яшчэ адзін удзельнік калектыву 72-га АВЦ Аляксей Давыдаў да службы захапляўся танцамі. У ма-

— У чатыры гады мама дала мне мікрафон і сказала «спявай». Я скончыла музычную школу, паступіла ў авіяцыйны ўніверсітэт, і песня стала хобі, а інжынерыя — прафесіяй. Упершыню ўдзельнічала яшчэ ў XIV фестывалі. За дзесяць наступных гадоў я ўдзельнічала ў конкурсах яшчэ пяць разоў, і сёлетняе выступленне нарэшце стала пераможным. Дагэтуль не магу паверыць, бо вельмі доўга ішла да перамогі.

Мікалай НАВУМЕНКАЎ, рады, курсант 4-га курса авіяцыйнага факультэта Ваеннай акадэміі, заняў другое месца ў намінацыі «Аўтары-выканаўцы» за ўласны твор «Малая Радзіма».

— Пачаў пісаць песні ў 2015-м, калі мы праходзілі курс маладога байца. Мяне натхніла на гэта рамонтныка ваеннай службы і любоў да неба. На першым, другім курсе ўдзельнічаў у конкурсе ў складзе ансамбляў. На трэцім — выступаў проста як удзельнік гала-канцэрта. І вось нарэшце з уласнай сольнай кампазіцыяй заняў прызавое месца, — расказвае хлопец.

У намінацыі «Выканаўцы ваенна-патрыятычнай песні» першую прэмію атрымала Паліна БАДЗЭЕВА, хормайстар Ваеннай акадэміі з песняй «Прызнанне». У творы дзяўчына выказала любоў да Беларусі:

— Такі прэстыжны конкурс, як «Зорка», — гэта для мяне новая прыступка. Я вучу служачых і ўдзельнічаю ў канцэртах. А нацыянальны строй і беларуская песня застаюцца поруч са мной.

Як кажуць арганізатары конкурсу, у ім могуць удзельнічаць усе ахвотныя, а сам фестываль павышае патрыятычны настрой, падтрымлівае імкненне маладых людзей ісці ў армію, абараняць Айчыну, і вядома, дае магчымасць паказаць свой талент.

Тэлеверсія гала-канцэрта можна будзе ўбачыць 3 ліпеня на тэлеканале «Беларусь 3».

Ірына СІДАРОК, фота аўтара.

Фота Уладзіміра БІЛЮБА.

гілёўскім прафесійным ліцэі пачаў спяваць. Кажу, у армію ішоў ужо з жаданнем працягваць там гэты занятак.

ПАТРЫЯТЫЗМ І ТВОРЧАСЦЬ

Для многіх выканаўцаў сёлетня ўзнагароды былі жаданай прыступкай на творчай лясвіцы іх ваеннай службы.

Юлія Цярэшка, пераможца намінацыі «Выканаўцы армейскай песні», прызнаецца, што, рыхтуючыся да конкурсу, часта не магла стрымаць слёз, пакуль выконвала песню «Званы Хатыні». Спяваць яна пачала з ранняга дзяцінства: